

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 11 juli 2016

Mål nr

Ö 6027-14

KLAGANDE

Tjärnviks Trä AB, 556065-8634

Grytte 755

820 77 Gnarp

Ombud: Advokat MA

MOTPART

Justitiekanslern

Box 2308

103 17 Stockholm

SAKEN

Rättegångskostnader

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Nedre Norrlands beslut i dom 2014-11-14 i mål B 112-14

Dok.Id 122816

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Tjärnviks Trä AB har yrkat att Högsta domstolen ska tillerkänna bolaget ersättning för rättegångskostnader i hovrätten med det belopp för ombudets arbete och tidspillan som yrkades där.

Justitiekanslern har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

Tjärnviks Trä har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Bakgrund

1. I februari 2011 förolyckades en sågverksoperatör, som var anställd av Tjärnviks Trä AB, när hon blev påkörd av en timmertruck på sågverket. Åklagaren väckte åtal för vållande till annans död mot den person som hade kört trucken. Samtidigt yrkade åklagaren att Tjärnviks Trä skulle åläggas att betala en företagsbot på minst 1 500 000 kr. Enligt åklagaren hade personal vid Tjärnviks Trä uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosatt vad som ålegat den enligt arbetsmiljölagstiftningen och därigenom av oaktsamhet orsakat kvinnans död. Såväl tingsrätten som hovrätten ogillade åtalet och yrkandet om företagsbot.
2. Tjärnviks Trä företrädde av ombud i rättegången. I hovrätten begärde bolaget ersättning för sina rättegångskostnader där. Yrkandet avsåg – förutom

vissa utlägg – arvode till ombudet för 25 timmars arbete med en timkostnad på 3 500 kr och ersättning för fem timmars tidsspilla utifrån en timkostnad på 2 500 kr. Hovrätten har gjort bedömningen att det i målet inte förekommit så ovanliga eller svårbedömda rättsfrågor att det motiverar en högre ersättning än vad som skulle ha tillerkänts en offentlig försvarare med tillämpning av brottmålstaxans timkostnadsnorm. Bolaget har därför fått ersättning för begärd tidsåtgång för arbete och tidsspilla men med en timkostnad enligt denna taxa.

Ersättning för privat försvarare vid talan om företagsbot

3. Om ett yrkande om företagsbot riktas mot den som är åtalad för brottet, har denne som misstänkt rätt till offentlig försvarare under de förutsättningar som anges i 21 kap. 3 a § rättegångsbalken.
4. Mot bakgrund av den åtalsprövning som ska göras enligt 36 kap. 10 a § brottbalken förs emellertid en talan om företagsbot ofta utan samband med ett åtal mot näringsidkaren. I stället framställs – som i detta mål – ett särskilt yrkande om företagsbot mot näringsidkaren. Detta sker enligt de regler som finns i lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m.m.
5. Som utgångspunkt ska dock vid en talan enligt 1986 års lag tillämpas vad som i allmänhet gäller i fråga om rättegången i brottmål (se 2 § i 1986 års lag). Det innebär att bestämmelserna om försvarare i 21 kap. rättegångsbalken ska tillämpas i den utsträckning detta är möjligt. I enlighet med vad lagstiftaren antog när åtalsprövningsregeln infördes medger lagstiftningen alltså att offentlig försvarare förordnas även vid en sådan talan (se prop. 2005/06:59 s. 49, jfr även prop. 1985/86:23 s. 58). Det förhållandet att näringsidkaren är en juridisk person hindrar inte att en offentlig försvarare förordnas, såvida det finns förutsättningar för detta enligt 21 kap. 3 a § rättegångsbalken.

6. Också bestämmelserna om rättegångskostnad i 31 kap. rättegångsbalken ska tillämpas vid en talan enligt 1986 års lag. Ersättning till en frikänd tilltalad för anlitan­de av försvarare enligt 31 kap. 2 § rättegångsbalken ska som regel bestämmas med utgångspunkt i brottmålstaxans timkostnadsnorm, men denna kan frångås när det är motiverat av målets beskaffenhet eller av någon annan särskild anledning (se bl.a. NJA 1982 s. 836, NJA 1991 s. 600 och NJA 2015 s. 62). Denna princip för bestämmandet av ersättningen gäller även när ett yrkande om företagsbot har ogillats vid en talan enligt 1986 års lag. En annan sak är att ett mål av detta slag i praktiken inte sällan kan vara sådant att det finns anledning att frångå timkostnadsnormen.

Bedömningen i detta fall

7. Som hovrätten konstaterat har Tjärnviks Träs ombud utfört sitt uppdrag på ett noggrant och grundligt sätt. Ombudet har också särskilda insikter och erfarenheter på arbetsmiljöområdet. Målet kan dock inte sägas ha aktualiserat några i sammanhanget speciella eller svårbedömda problem, vare sig rättsligt eller bevismässigt. Inte heller annars har målet varit sådant att det motiverar att brottmålstaxans timkostnadsnorm frångås. Överklagandet ska därmed avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Kerstin Calissendorff, Göran Lambertz, Martin Borgeke och Dag Mattsson (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Chris Stattin-Larsson